

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра журналістики та мовної комунікації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан
гуманітарно-педагогічного
факультету
_____ Інна САВИЦЬКА

“ ____ ” _____ 2025 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри журналістики
та мовної комунікації
протокол № 12 від “17” квітня 2025 р.
Завідувач кафедри _____ Світлана ХАРЧЕНКО

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП «Журналістика»

_____ Світлана ХАРЧЕНКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
«Теорія журналістики»

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика та інформація

Спеціальність С 7 Журналістика

Освітня програма «Журналістика»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробники: завідувач кафедри журналістики та мовної комунікації,

д-р філол. наук, проф. Харченко С.В.;

доцент кафедри журналістики та мовної комунікації,

канд. філол. наук, доц. Литвинська С.В.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Теорія журналістики» покликана ознайомити студентів із концептуальними теоретичними засадами функціонування сучасних засобів масової інформації у політичній та економічній системі демократичного суспільства, а також розглянути журналістику як предмет вивчення і сферу творчої діяльності.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Теорія журналістики» є фундаментальні явища та поняття, що визначають роль і призначення журналістики у суспільстві, її взаємовідношення з системою влади та управління, завдання по досягненню цілей суспільного прогресу, комплекс вимог до особистісних якостей і кваліфікації співробітників редакції, основи ефективності журналістської діяльності.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Теорія журналістики» є формування методологічних основ вивчення журналістських дисциплін; формування ролі наукового знання щодо закономірностей функціонування ЗМК; розкриття та аналіз концептуальних теоретичних засад функціонування сучасних засобів масової інформації у політичній та економічній системі демократичного суспільства; розгляд журналістики як предмету вивчення і сфери творчої діяльності.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	бакалавр	
Спеціальність	С7 Журналістика	
Освітня програма	Журналістика	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	-
Семестр	2	-
Лекційні заняття	30 год.	-
Практичні, семінарські заняття	30 год.	-
Лабораторні заняття	- год.	-
Самостійна робота	60 год.	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	-

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета – вивчити концептуальні теоретичні засади функціонування сучасних засобів масової інформації у політичній та економічній системі демократичного суспільства, а також розгляд журналістики як предмету вивчення і сфери творчої діяльності.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі соціальних комунікацій, що передбачає застосування положень і методів соціально- комунікаційних та інших наук і характеризується невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК02. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК08. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК01. Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР02. Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПР08. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

ПР13. Передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук.

ПР 20. Застосувати доречні методи аналізу, професійно аналізувати обрані сегменти нових медій та тенденції у них; презентувати отримані знання як в усній формі, так і за допомогою засобів нових медіа

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма								заочна форма					
	тижн і	ус ьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Модуль 1. Історія і теоретичні основи теорії журналістики														
Тема 1. «Теорія журналістики» як наукова дисципліна про теоретико - методологічні проблеми фаху	1		2	2			28							
Тема 2. Журналістика як галузь масово-інформаційної діяльності	2		2	2										
Тема 3. Журналістика як система органів масової інформації	3		2	2										

Тема 4. Інфраструктура журналістики	4		2	2									
Тема 5. Функції журналістики	5		2	2									
Тема 6. Види і типи систем журналістики: історія та сучасність	6		2	2									
Тема 7. Соціальна позиція журналіста. Принципи журналістики	7		2	2									
Разом за змістовим модулем 1		56	14	14			28						
Модуль 2. Стратегія і тактика журналістської творчості													
Тема 8. Політична культура журналіста	8-9		4	4									
Тема 9. Дієвість та ефективність журналістської діяльності	10		2	2									
Тема 10. Журналістика як галузь суспільно- політичної діяльності	11-12		4	4			32						
Тема 11. Свобода слова і журналістська діяльність	13		2	2									
Тема 12. Журналістика в інформаційном у суспільстві	14-15		4	4									
Разом за змістовим модулем 2		64	16	16	32		32						
Разом годин		120	30	30	60		60						

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	«Теорія журналістики» як наукова дисципліна про теоретико-методологічні проблеми фаху	2
2	Журналістика як галузь масово-інформаційної діяльності	2
3	Журналістика як система органів масової інформації	2
4	Інфраструктура журналістики	2
5	Функції журналістики	2
6	Види і типи систем журналістики: історія та сучасність	2
7	Соціальна позиція журналіста. Принципи журналістики.	2
8	Політична культура журналіста	4
9	Дієвість та ефективність журналістської діяльності	2
10	Журналістика як галузь суспільно- політичної діяльності	4
11	Свобода слова і журналістська діяльність	2
12	Журналістика в інформаційном у суспільстві	4

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

1.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	«Теорія журналістики» як наукова дисципліна про теоретико-методологічні проблеми фаху	2
2	Журналістика як галузь масово- інформаційної діяльності	2

3	Журналістика як система органів масової інформації	2
4	Інфраструктура журналістики	2
5	Функції журналістики	2
6	Види і типи систем журналістики: історія та сучасність	2
7	Соціальна позиція журналіста. Принципи журналістики.	2
8	Політична культура журналіста	4
9	Дієвість та ефективність журналістської діяльності	2
10	Журналістика як галузь суспільно- політичної діяльності	4
11	Свобода слова і журналістська діяльність	2
12	Журналістика в інформаційном у суспільстві	4

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійна робота 1. Історія і теоретичні основи теорії журналістики	28
2	Самостійна робота 2. Стратегія і тактика журналістської творчості	32

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне і письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- пірінгове оцінювання, самооцінювання.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод навчальних дискусій та дебатів;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- метод гейміфікованого навчання.
- метод проєктного навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Історія і теоретичні основи теорії журналістики		
Практична робота 1. «Теорія журналістики» як наукова дисципліна про теоретико-методологічні проблеми фаху	ПРН 02, 20. Знати основні визначення поняття «журналістика», аналізувати наукові підходи до ключових понять у теорії медіа	5
Практична робота 2. Журналістика як галузь	ПРН 08. Знати особливості функціонування публічних комунікацій у стародавні часи, періодизацію розвитку української журналістики, розуміти систем у	5

масово-інформаційної діяльності	принципів сучасної журналістики як основа формування медіаландшафту	
Практична робота 3. Журналістика як система органів масової інформації	ПРН 02, 08. Знати періодизацію розвитку української журналістики, розуміти систем у принципів сучасної журналістики як основа формування медіаландшафту	10
Практична робота 4. Інфраструктура журналістики	ПРН 08, 20. Вміти самостійно шукати та аналізувати інформацію. Аналізувати сучасний стан інфраструктури журналістики. Знати структуру сучасної журналістики як розгалуженої системи органів масової інформації; знати визначення та структуру інформаційного простору.	10
Практична робота 5. Види і типи систем журналістики: історія та сучасність	ПРН 08, 20. Знати визначення понять «інформація», «масова інформація», розрізняти атрибутивний та функціо-нальний підхід до визначення їх сутності; розуміти суть класифікації інформації (за способами сприйняття, кодування та призначенням), специфіку інформації в журналістиці, рівні і форми масової інформації, знати способи впливу масової інформації на споживача	10
Практична робота 6. Соціальна позиція журналіста. Принципи журналістики.	ПРН 08, 20. Знати історію дослідження питання та наукові погляди на концепцію "нового" суспільства, розуміти суть понять "інформаційного", "постіндустріального", "цифрового" суспільства, знати ознаки інформаційного суспільства, вміти аналізувати проблеми запровадження засад інформаційного суспільства в Україні	10
Самостійна робота 1. Історія і теоретичні основи теорії журналістики	ПРН 02, 08, 13, 20. Уміння скласти допис про публічні комунікації у стародавні часи, підбирати матеріали з теми дослідження, створити структурну таблицю журналістики, презентувати доповіді про види журналістських систем, сформувати порівняльну таблицю взаємозв'язку інформаційного і громадянського суспільства	20
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Стратегія і тактика журналістської творчості		
Практична робота 8. Політична культура журналіста	ПРН 02, 08, 20. Вміти аналізувати журналістику в системі соціальних інститутів суспільства; журналістику як "четверту владу"; знати способи формування громадської думки. розуміти суть гуманізму, патріотизму, демократизму та інтернаціоналізму, специфіку їх втілення у сучасній медійній практиці	10
Практична робота 9. Політична культура журналіста	ПРН 08, 13. Розуміти суть гуманізму, патріотизму, демократизму та інтернаціоналізму, специфіку їх втілення у сучасній медійній практиці	10
Практична робота 10. Дієвість та ефективність журналістської діяльності	ПРН 13, 20. Вміти використовувати феномен цікавого в журналістиці, розуміти способи відображення об'єктивної реальності, типові джерела інформації, методи збирання й обробки інформації в журналістиці	10
Практична робота 11. Журналістика як галузь	ПРН 02, 08, 13, 20. Розуміти суть поняття «жанр» у журналістиці, знати жанротворчі чинники, типологію та	10

суспільно- політичної діяльності	класифікацію жанрів у медіа, сучасні жанрові тенденції; вміти використовувати медіатекст в умовах конвергенції	
Практична робота 12. Журналістика як галузь суспільно- політичної діяльності	ПРН 02, 13. Вміти використовувати медіатекст в умовах конвергенції	5
Практична робота 13. Свобода слова і журналістська діяльність	ПРН 08, 20. Знати класифікацію методів журналістського аналізу, вміти використовувати аналітичні методи у журналістських текстах, знати підходи до класифікації аналітичних журналістських жанрів	5
Практична робота 14. Журналістика в інформаційном у суспільстві	ПРН 08, 13, 20. Розуміти систему художньо-публіцистичних жанрів, знати провідні українські журналістико-знавчі теорії щодо публіцистики.	5
Практична робота 15. Журналістика в інформаційном у суспільстві	ПРН 08, 13, 20. Знати сучасну тематичну палітру української публіцистики, видатних фахових журналістів та провідні видання української публіцистики	5
Самостійна робота 2. Стратегія і тактика журналістської творчості	ПРН 02, 08, 13, 20. Уміння оперувати фаховою термінологією і укласти термінологічний словник з теорії журналістики, класифікувати основні жанри журналістики. Знати провідні публіцистичні видання та видатних журналістів. Протистояти дезінформації та маніпуляціям, фейкам.	10
Модульна контрольна робота 2		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	(M1 + M2)/2*0,7 ≤ 70	
Екзамен	30	
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати, есе, дописи повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн-формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn) – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3073>;
- посилання на цифрові освітні ресурси:
 1. Серія «Цифрова журналістика» від Мінцифри https://osvita.diia.gov.ua/courses/digital-journalism?utm_source=chatgpt.com;
 2. Платформа Ecourses від ЖТА (Академія викладачів журналістики) https://e-courses.jta.com.ua/?utm_source=chatgpt.com;
 3. Добірка безкоштовних онлайн-курсів від Internews, Detector Media, Prometheus: https://internews.ua/opportunity/10-online-courses-for-journalists?utm_source=chatgpt.com.
- підручники, навчальні посібники, практикуми:
 1. Михайлин І.Л. Основи журналістики. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
 2. Чекмишев О.В. Основи журналістики. Київ: Академія, 2021. 168 с.
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти:
 1. Коваленко А. Ф. Теорія журналістики : Методичні вказівки та завдання для здобувачів 2 курсу першого (бакалаврського) рівня спеціальності 061 «Журналістика». - Одеса, 2020. - 28 с.
 2. Основи журналістики: методичні вказівки з дисципліни для студентів спеціальності «Журналістика»: навчально-методичне видання. – ВНУ ім. Лесі Українки, 2022. – 43 с.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Євдокименко І.М. та ін. Трансформація глобального і українського інформаційних просторів в епоху постправди : колект. монографія. Київ : КиМУ, 2024. 206 с.
2. Марчук Г.І. Історія української журналістики. Хрестоматія (матеріали для підготовки самостійних занять). Івано-Франківськ, 2020. 20 с.
3. Підлуцький О.Г. Основи журналістики. Тематична спеціалізація журналіста: текст лекцій. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського : Політехніка, 2020, 19 с.
4. Почапська О. І. (Не)безпека в цифровому світі : навч. посіб. / Київ: Академія української преси, Центр вільної преси, 2024. 59 с.
5. Правові норми журналістики України: навч. посіб. / З. В. Галаджун, М.В. Колеснікова. Київ: Видавець ФОП Піча Ю.В., 2021. 248 с.
6. Холод О.М. Теорія та методика журналістської творчості: лекції. Київ: Інтерсервіс, 2022. 63 с.
7. Barnas F., Barnas M. Broadcast News Writing, Reporting, and Producing, 8th Edition, Routledge, 2021. 320 p.
8. Craft S., Davis Ch.N. Principles of American Journalism, 3rd Edition, Routledge, 2021. 218 p.

9. Foreman G., Biddle D.R., Lounsberry E., Jones R.G. *The Ethical Journalist: Making Responsible Decisions in the Digital Age* Paperback, Wiley-Blackwell; 3rd edition, 2022. 448 p.
10. Nguyen A., McIlwaine S. *Science News and the Public: Journalism for Science Democratisation in the Post-Truth Era*, Bloomsbury Academic, 2022 (planning 2024).
11. Swaine M., Gilbert H., Allen G. *Writing for Journalists (Media Skills)* 4th Edition, Routledge, 2021. 260 p.
12. *The Best American Magazine Writing* (by Sid Holt – Editor), Columbia University Press 2021. 496 p.